

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3450/2021. (X. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VII.21.048/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi személy – jogi képviselője (dr. Csetneki Attila ügyvéd) útján – 2021. április 27-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.21.048/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint elmentés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 25. cikk (3) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó, egy bányászati és építőipari kft. egy szerződés létrejöttének megállapítása iránti polgári per felperese volt. Az ügy alapjául szolgáló tényállás szerint a felperes előszerződést kötött egy bányászati kft.-vel, a későbbi alperessel vasúti zúzottkő beszerzésére. Az előszerződés alapján megkötendő vállalkozási és adásvételi szerződést a felek végül nem kötötték meg, amely miatt a felperes indítványozó keresetet nyújtott be a Miskolci Törvényszékhez, melyben elsődlegesen azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg azt, hogy közte és az alperes között adásvételi szerződés jött létre, másodlagosan azt, hogy a bíróság hozza létre a felek között az adásvételi szerződést, harmadlagosan pedig azt, hogy a bíróság kötelezze az alperest több mint négymillió forint szerződésszegéssel okozott kár és annak kamatai megfizetésére.
- [3] Az elsőfokú bíróság szerint önmagában az előszerződés alapján a felek között szerződéskötési kötelezettség nem keletkezett, mivel sem abban, sem más korábbi, az előszerződéssel azonos hatállyal bíró, a feleket kötelező szerződésben nem rendelkeztek az adásvételi szerződés megkötéséhez szükséges kötelező szerződéses feltételekről, így a szerződés pontos tárgyáról és a vételárról sem, más hasonló okirat létét pedig a felperes nem tudta bizonyítani. Ennek okán a felek között a szerződés nem jött létre, és az – egyező akaratnyilvánítás hiányában – a bíróság által létre sem hozható. Az előszerződés létéből önmagából nem következik szerződéskötési kötelezettség, így a kártérítési igény sem megalapozott. Mindezekre tekintettel a Miskolci Törvényszék 21.G.40.010/2019/45. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [4] A felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró Debreceni Ítéletábrla Gf.III.30.079/2020/11. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét pedig helybenhagyta. Érdemben egyetértett az elsőfokú bíróság által megállapított tényállással és az abból levont jogkövetkezményekkel; álláspontjának részletes indokát adta az ítéletben. Mivel a felperes a szerződés tárgyában és a vételárban való kifejezett megállapodásukat nem tudta bizonyítani, ezért az ítéletábrla a fellebbezést alaptalannak találta.
- [5] A későbbi indítványozó felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely azonban azt érdemi vizsgálat nélkül visszautasította. A Kúria megállapította, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 408. § (2) bekezdése alapján nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben. Ha a felülvizsgálatnak a Pp. 408. §-a alapján nem lenne helye, és törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki, úgy a felülvizsgálatot a Kúria kivételesen, a Pp. 409. § (2)–(3) bekezdéseiben megjelölt okokból engedélyezheti. A felülvizsgálat engedélyezése ez esetben azonban a fél előzetesen előterjesztett kérelmén alapul, erre vonatkozóan hiánypótlás elrendelésének nincs helye. Mivel a másodfokú bíróság pontosan ugyanazon tényállást fogadta el, mint az elsőfokú bíróság, ugyanazon jogszabályi rendelkezéseket vette alapul az ügy eldöntéséhez, és azokból azonos jogkövetkeztetéseket vont le,

vagyis a másodfokú ítélet mind tartalmában, mind indokaiban érdemben teljes mértékben megegyezik az elsőfokú ítélettel, ezért a jogerős döntés érdemi felülvizsgálatának csak erre irányuló kifejezett kérelemre van helye, akkor is csak törvényileg meghatározott körben, kivételesen. Ilyen kérelmet azonban a felperes nem terjesztett elő, így a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának a Pp. alapján nem volt helye.

- [6] A felperes azon állításával kapcsolatban, hogy a másodfokú bíróság egyéb észrevételeket is tett, megállapította, hogy a Pp. 383. § (2) bekezdésén alapuló másodfokú helybenhagyó ítélet akkor is megfelel a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti döntés kritériumainak, ha a másodfokú bíróság az ítélet indokolásában értékeli a fél másodfokú eljárásban megtett perbeli cselekményeit, vagy ha az elsőfokú bíróság által is helyesnek tartott és a döntését megalapozó érveit további érvekkel kiegészíti, vagy ha a fellebbezés további hivatkozásaival kapcsolatban kifejti az álláspontját, ha egyébként a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet azonos jogszabályi rendelkezés alapján és a döntés indokait illetően azonos jogi indokolással hagyja helyben. A másodfokú ítélet indokolásában tett megjegyzések, további jogi érvek, hivatkozások önmagában nem jelentik azt, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú döntés indokaitól eltért volna. Annak megítélése, hogy az azonos tartalmú első- és másodfokú ítélet azonos jogi indokokon alapul-e, nem terjedelmi kérdés. A Kúria a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti feltételek fennállását minden esetben hivatalból vizsgálja, így azt akkor is megállapíthatja, ha a másodfokú bíróság kifejezetten nem hivatkozik arra, hogy azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolással hagyja helyben az elsőfokú bíróság döntését. Annak megítélése ugyanis, hogy a felülvizsgálatot kizáró ok áll-e fenn, a Pp. szabályozása értelmében a Kúria hatáskörébe tartozik. Nem feltétele a Pp. 408. § (2) bekezdése alkalmazásának, hogy a másodfokú bíróság a jogerős ítéletében erre a jogszabályi rendelkezésre kifejezetten hivatkozzon.
- [7] A jelen esetben a Kúria szerint az első- és a másodfokú határozat indokolása alapján egyértelműen megállapítható, hogy a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és azonos jogi indokolásra utalással hagyta helyben az elsőfokú bíróság határozatát. A fentiek alapján a felülvizsgálati kérelem a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján kizárt volt, ezért érdemi elbírálásához a felperesnek engedélyezés iránti kérelmet is elő kellett volna terjesztenie. A felperes azonban ilyet nem terjesztett elő, így a Kúria a felülvizsgálati kérelmet érdemben nem vizsgálhatta, ezért azt a Pp. 415. § (1) bekezdése e) pontja alapján visszautasította.
- [8] 3. Ezt követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.703/2019/5. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Érvéle szerint a támadott ítélet ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 25. cikk (3) bekezdésével.
- [9] Az indítványozó szerint a Kúria a végzése meghozatala során nem vette figyelembe a 2/2017. (IX. 13.) PK vélemény 11. pontját, mely kimondja, hogy „ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyja helyben, ezt a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában egyértelműen – a Pp. vonatkozó rendelkezésére utalással – fel kell tüntetni”. Bár a kollégiumi vélemény nem jogszabály, ám azt a Kúria a joggyakorlat orientálása, az alsóbb fokú bíróságok ítélkezésének összehangolása és jogszerűségének garantálása végett hozza meg, ezért az a Kúriára magára is kötelező kell, hogy legyen. A kollégiumi vélemény rendelkezését be nem tartó támadott kúriai végzés az indítványozó szerint alaptörvény-ellenes: sérti a jogállamiság részét képező jogbiztonságot, mivel az ítélkezést kiszámíthatatlanná teszi; sérti a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogokat, mivel a döntés érdemére hat ki, hogy a jogerős döntés felülvizsgálható-e egyáltalán, vagy sem; sérti a jogorvoslathoz való jogot, mivel a sérelmezett kúriai végzés megfosztotta a felülvizsgálat lehetőségétől az indítványozót; és sérti az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének előírását is, miszerint „a Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz”.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [11] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így nem felel meg annak a feltételnek, miszerint az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy ezen alaptörvényi rendelkezés egyébként is

- a jogegységi határozatok kötelező erejéről szól; sem az Alaptörvény, sem sarkalatos törvény a kollégiumi vélemények kötelező erejét nem mondja ki. Hasonlóan nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételnek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvére való indítványozói hivatkozás, mivel a B) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így – a visszaható hatály tilalma és a kellő felkészülési idő követelménye kivételével – arra alkotmányjogi panaszban hivatkozni nem lehet.
- [12] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogról rendelkezik, melynek sérelme tehát a közigazgatási hatósági jogalkalmazás során merülhet csak fel, ilyenre azonban jelen ügyben nem került sor; a panasz ezen eleme tehát nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában előírt feltételnek, mivel nem tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [13] Egyebekben a panasz a támadott bírói döntés tartalmi kritikáját foglalja magában, és a Kúria tényállás-megállapítási, illetve jogértelmezési tevékenységét sérelmezi. Az, hogy az első- és a másodfokú bíróság azonos tényállást állapított-e meg, és abból azonos jogi következtetéseket vont-e le, illetve hogy azonos jogszabályi rendelkezésekre alapozva hozta-e meg az ítéletét, alapvetően az ítéletek érdemi összevetését feltételező tartalmi kérdés, mely független attól, hogy a másodfokú bíróság hivatkozott-e a Pp. 408. § (2) bekezdésére vagy sem. Ez ezzel kapcsolatban a Kúria által kiadott, az ítélezési gyakorlat összhangját biztosító kollégiumi vélemény rendelkezését a törvényi szabállyal összhangban, arra tekintettel kell értelmezni és alkalmazni, mely ugyanolyan jogértelmezési, jogalkalmazási kérdés, mint maga a tényállás megállapítása, az alkalmazandó jogszabályi rendelkezés megtalálása, valamint annak értelmezése; az önmagában tehát nem vet fel alkotmányjogi problémát, különösen nem alapjogi kérdéseket. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése kapcsán a panasz tehát nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek, mivel nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéssről volna szó. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által hivatkozott 2/2017. (IX. 13.) PK vélemény 11. pontjához fűzött indoklás szövege szerint „[a]z elemzett esetkör fennállása esetén a másodfokú bíróság ítéletében további indokok is szerepelhetnek. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy sok esetben a másodfokú bíróság alapvetően azonos indokolásra utalással hagyja helyben az elsőfokú ítéletet, ugyanakkor döntése indokait további érvekkel is kiegészíti. Ez a gyakorlat nem zárja ki a 408. § (2) bekezdésében foglaltak alkalmazását.”
- [14] Összességében a panasz tartalma szerint a felülvizsgálati tényállás, illetve a kúriai jogértelmezés és jogalkalmazás megváltoztatására, egy más tartalmú, az érdemi felülvizsgálatot lehetővé tevő végzés meghozatalára irányul; érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indoklás [13]}
- [15] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VII.21.048/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. október 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/953/2021.

• • •